

Schwartz in zijn werk *Sintflut und Völkerwanderungen*, 1894 onderstelde daarom dat vroeger een soort middellandsche zee Mongolië bedekt heeft, die later doorgebroken was naar de Zwarte Zee en dat de herinnering aan deze katastrofe bij alle volkeren was blijven voortleven. Daar de Chineesche overlevering den zondvloed omstreeks 2297 vóór Christus stelt en de bijbelsche chronologie hiermede slechts 50 jaar scheelt, zou ook het tijdstip van deze overstroming nog vrij nauwkeurig zijn onthouden. Dit moge volstaan om te doen zien, hoe moeilijk het is, om zonder het feit van den zondvloed deze ethnologische sagen te verklaren.

166) Ik herinner hier slechts, hoe in Num. 21:14 sprake is van het sefer milchamoth Jahve of „het boek van de oorlogen des Heeren” en in Jozua 10:13 en II Sam. 1:18 van het sefer hajjaschar, „het boek des Oprechten”, waarnaar als oorkonden verwezen wordt. Ook Lukas, de Evangelist, deelt uitdrukkelijk mede Hdst. 1:1-3, dat hij de bestaande overleveringen heeft gebruikt.

167) DELITZSCH, *eerste voordracht*, p. 45, erkent zelf, dat de door hem meegedeelde theophore namen bij de oude Semieten vernietigend zijn voor „die beliebte moderne Ansicht, dass die Jahve-Religion und damit unser christlicher Gottesglaube sich aus einer Art Fetichismus und Animismus emporgearbeitet habe, wie solcher den Südseekanibalen oder Feuerländern eigentümlich ist.”

168) DELITZSCH, *tweede voordracht*, p. 16.

169) Jesaja 14:12; Jeremia 51:7.

170) In Babel zelf leidde men den naam af van Bab-ilu; poort Gods. Pinches meent echter, dat deze beteekenis er eerst later in is gelegd en het woord niet van Semitische afkomst is, daar het ook geschreven wordt Babilam, een vorm die van Babalam afgeleid kan zijn. Hij meent, dat het een klanknabootsend woord is, zooals babbelen, plappern, to babble en met spreken in verband staat, cf. URQUHART, l. c. I. p. 257.

171) Wanneer DELITZSCH, *eerste voordracht*, p. 49, 79, 80, 81 beweert, dat in het latere Babel „freie, erleuchtete Geister offen lehrten, dass Nergal und Nebo und alle anderen Götter eins seien in Marduk, dem Gotte des Lichtes,” dan zijn de bewijzen, die hij hiervoor bijgebracht heeft, zoo zwak, dat de meeste Assyriologen als JENSEN, *Friedrich Delitzsch und der babylonische Monotheismus* in Die Christliche Welt, 1903, No. 1, OPPERT in Z. A. XVII (1903) p. 303 en BEZOLD, *Die bab. ass. Keilinschriften*, p. 33, 34 met deze ontdekking den spot drijven, omdat uit